

Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 30.03.1994, sp. zn. 1 To 44/94, ECLI:CZ:VSPH:1994:1.TO.44.1994.1

Číslo: 40/1994

Právní věta: III. Skutečnost, že obviněný zásadním způsobem mění své výpovědi tak, že vzniká pochybnost o jeho schopnosti vnímat události, uložit si je do paměti a reprodukovat je, zpravidla vyžaduje doplnit dokazování znaleckým posudkem z oboru psychologie zaměřeným na zjištění jeho psychických vlastností.

Soud: Vrchní soud v Praze

Datum rozhodnutí: 30.03.1994

Spisová značka: 1 To 44/94

Číslo rozhodnutí: 40

Číslo sešitu: 9

Typ rozhodnutí: Usnesení

Hesla: Dokazování v trestním řízení, Důkaz znalecký

Předpisy: 141/1961 Sb. § 105 odst. 1

Druh: Rozhodnutí ve věcech trestních

Sbírkový text rozhodnutí:

Č. 40/III

III. Skutečnost, že obviněný zásadním způsobem mění své výpovědi tak, že vzniká pochybnost o jeho schopnosti vnímat události, uložit si je do paměti a reprodukovat je, zpravidla vyžaduje doplnit dokazování znaleckým posudkem z oboru psychologie zaměřeným na zjištění jeho psychických vlastností.

(Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 30. 3. 1994 sp. zn. [1 To 44/94](#))

Vrchní soud v Praze zamítl stížnost krajského zástupce v Praze proti usnesení Městského soudu v Praze ze dne 26. 1. 1994 sp. zn. 4 T 89/93.

Z odůvodnění:

Napadeným usnesením byla při předběžném projednání obžaloby podle § 188 odst. 1 písm. e) tr. ř. vrácena státnímu zástupci k došetření věc obviněných Š. V., mladistvého J. S., P. M. a mladistvého M. K. Zároveň bylo podle § 192 tr. ř. rozhodnuto, že vazba obviněného Š. V. dále trvá z důvodů uvedených v § 67 písm. a), b), c) tr. ř.

Vrácení věci státnímu zástupci k došetření odůvodnil krajský soud procesními vadami přípravného

řízení spočívajícími v tom, že některé úkony byly provedeny za situace, kdy obvinění neměli obhájce, a v tom, že při skončení vyšetřování nerozhodl vyšetřovatel o návrhu na provedení dalších důkazů, a dále tím, že v přípravném řízení nebyly provedeny v dostatečném rozsahu důkazy významné pro posouzení věci.

Proti usnesení podali v zákonné lhůtě stížnost krajský státní zástupce v Praze a obviněný Š. V.

Krajský státní zástupce stížností napadl výslovně jen výrok o vrácení věci k došetření. Namítl, že vytýkané procesní vady přípravného řízení jsou jen formální a bez skutečného vlivu na zachování práv obviněných. Pokud bylo v napadeném usnesení vytýkáno neúplné provedení důkazů, krajský státní zástupce poukázal na to, že z hlediska ustanovení § 2 odst. 5 tr. ř., ve znění zák. č. 292/1993 Sb., jsou požadavky krajského soudu nadbytečné. Krajský státní zástupce uvedl, že důkazy provedené v přípravném řízení dostatečně odůvodňují postavení obviněných před soud a pokud krajský soud pokládá za nutné opatřit další důkazy, může si je obstarat a provést v hlavním líčení sám. Proto krajský státní zástupce v závěru stížnosti navrhl, aby Vrchní soud zrušil napadené usnesení ve výroku o vrácení věci k došetření a aby uložil krajskému soudu o věci znovu jednat a rozhodnout.

Obviněný Š. V. stížností napadl výrok, jímž bylo rozhodnuto o dalším trvání jeho vazby. Namítl, že důvody vazby u něho nejsou dány a že se neopírají o žádné konkrétní skutečnosti. Proto navrhl, aby Vrchní soud zrušil napadené usnesení ve výroku o dalším trvání vazby a aby ho propustil z vazby na svobodu.

Vrchní soud v Praze přezkoumal podle § 147 odst. 1, 2 tr. ř. z podnětu stížnosti krajského státního zástupce správnost výroku o vrácení věci k došetření a z podnětu stížnosti obviněného Š. V. správnost výroku o vazbě. Přezkoumal též řízení, které napadenému usnesení předcházelo, a shledal, že žádná z podaných stížností není důvodná.

Přípravnému řízení krajský soud oprávněně vytkl procesní vady spočívající v tom, že nebylo důsledně respektováno právo na obhajobu v případě obviněných mladistvého J. S. a P. M. Obvinění mladiství J. S. a P. M. po určité části přípravného řízení po vznesení obvinění neměli obhájce. Vzhledem k tomu, že šlo o nutnou obhajobu podle § 36 odst. 1 písm. c) tr. ř. v případě obviněného mladistvého J. S. a podle § 36 odst. 3 tr. ř. v případě obou obviněných, je nutno souhlasit s krajským soudem v tom, že důkazy, které byly za této situace provedeny, jsou zatíženy podstatnou vadou a že je nelze v dalším řízení použít. Krajský soud výstižně poukázal na to, že žádný z takto vadně provedených důkazů neměl povahu neodkladného úkonu (podle znění § 165 odst. 2 tr. ř. účinného od 1. 1. 1994 jde o úkony, jejichž provedení nelze odložit). Závěrům krajského soudu je nutno přisvědčit i v tom, že na uvedenou vadu neměla vliv okolnost, že oba obvinění měli obhájce v jiném trestním stíhání, které proti nim bylo vedeno. Jde-li o případ nutné obhajoby podle § 36 tr. ř. i podle § 36a tr. ř., musí mít obviněný zvoleného nebo ustanoveného obhájce pro řízení vedené ve věci, v níž vyvstal důvod nutné obhajoby, bez ohledu na případnou okolnost, že proti obviněnému se vede jiné řízení, v němž má obhájce. Samotná skutečnost, že proti obviněnému je v jiné věci vedeno řízení, v němž má obhájce, bez dalšího neznamená, že ve věci, v níž vyvstal důvod nutné obhajoby, není nutné zvolení či ustanovení obhájce. Práva, která trestní řád přiznává obhájci, může v každém řízení vykonávat jen takový obhájce, který byl v tomto řízení zvolen či ustanoven. Jde o důsledek toho, že má-li v určitém řízení obviněný obhájce, vykonává obhájce svá práva jen v tomto řízení a nemůže práva obhájce vykonávat v jiném řízení, byť by se týkalo téhož obviněného. Z toho pak vyplývá, že je-li proti témuž obviněnému vedeno více trestních stíhání, v nichž jde o nutnou obhajobu, musí být obviněnému zvolen či ustanoven obhájce v každém z těchto trestních stíhání zvlášť. Pouze za předpokladu, že by došlo ke spojení věcí do společného řízení, by bylo možno činit závěr, že obhájce, který byl obviněnému zvolen či ustanoven v jedné věci, může po spojení věcí vykonávat práva obhájce i v další věci.

Krajský soud opodstatněně vytkl, že v přípravném řízení bylo právo obhajoby porušeno i tím, že obhájkyňe obviněného mladistvého J. S. nebyla vyrozuměna o vyšetřovacích úkonech, které neměly povahu neodkladných úkonů.

V uvedených směrech krajský soud ve shodě se zákonem dovodil, že jde o podstatné vady přípravného řízení, které jsou odstranitelné jen opakováním těch úkonů, jež jsou uvedenými vadami zatíženy. Vrchní soud se nemohl ztotožnit s námitkou krajského státního zástupce, že šlo jen o formální vady, které neměly žádný skutečný vliv na zachování práv obhajoby. Důsledkem uvedených vad je nepoužitelnost provedených úkonů jako důkazů v dalších stádiích trestního stíhání, zejména v hlavním líčení. Proto je nutno trvat na tom, aby úkony, které jsou vadami zatíženy a které mají podstatný význam pro zjištění skutkového stavu, byly provedeny již v přípravném řízení plně v souladu s trestním řádem.

Pokud krajský soud v napadeném usnesení vytkl jako vadu přípravného řízení to, že vyšetřovatel nerozhodl při skončení vyšetřování o návrzích obviněného Š. V. na provedení důkazů, je nutno konstatovat, že tato vada by sama o sobě neodůvodňovala vrácení věci do stádia přípravného řízení. Je však nutno vzít v úvahu význam navržených důkazů pro zjištění skutkového stavu a v tomto ohledu je třeba souhlasit s krajským soudem potud, že uvedené důkazy jsou důležité pro náležité prověření obhajoby obviněného. Jde o výsledky svědků M. P. a Č. M. k závažné obhajobě obviněného, která je takové povahy, že pokud by se ukázala její pravdivost, resp. pokud by nebyla vyvrácena, přetrvávaly by o důvodnosti obvinění z trestného činu loupeže spáchaného jednáním proti poškozené V. L. výrazné pochybnosti. Požadavek krajského soudu na doplnění důkazů výsledkem uvedených svědků je v souladu s ustanovením § 2 odst. 5 tr. ř., podle něhož orgány činné v trestním řízení postupují tak, aby byl zjištěn skutkový stav, o němž nejsou důvodné pochybnosti, a to v rozsahu, který je nezbytný pro jejich rozhodnutí. Obviněnému je kladeno za vinu to, že určité věci získal trestným činem loupeže spáchaným jednáním proti poškozené V. L. Obhajoba obviněného je založena na tvrzení, že tyto věci koupil od třetí osoby, a toto tvrzení obviněného má být podpořeno dalšími dvěma svědky, které obviněný uvedl. S ohledem na povahu ostatních důkazů je namíště závěr, že výsledky obou svědků je nutný z hlediska citovaného znění § 2 odst. 5 tr. ř., nehledě na tu část tohoto ustanovení, podle níž orgány činné v trestním řízení objasňují stejně pečlivě okolnosti svědčící ve prospěch i v neprospěch obviněného. Ostatně v přípravném řízení vyšetřovatel zjevně považoval výsledky svědků M. P. a Č. M. za potřebný, avšak upustil od něho v podstatě jen proto, že žádný ze svědků nebyl zastížen v místě bydliště. K tomu, aby výsledky obou svědků byl proveden, je třeba využít všech dostupných prostředků, které má policie v souvislosti s vypátráním jejich pobytu. Teprve pokud by se ukázalo, že výsledky svědků není proveditelný ani po vyčerpání těchto prostředků, bylo by možno uvažovat o dalším postupu ve věci i bez těchto důkazů.

Vrchní soud se ztotožnil s požadavkem krajského soudu, aby dokazování v přípravném řízení bylo doplněno znaleckými posudky psychologa ohledně obviněného mladistvého J. S. a obviněného P. M. Krajský soud přiléhavě odůvodnil potřebu těchto důkazů tím, že je třeba získat podklad pro hodnocení rozporných a měněných výpovědí obviněných zejména v tom směru, zda a jak tu případně je dána souvislost se strukturou osobnosti každého z obviněných, se schopností vnímat události, vstřípit si je do paměti, udržet je v paměti, reprodukovat je atd. V případě obviněného mladistvého J. S. je požadavek na opatření znaleckého posudku podpořen i tím, že podle zprávy orgánu pověřeného péčí o mládež vyrůstal mladistvý v neurovaných rodinných poměrech, byl umístěn v ústavu pro narušenou mládež, nad ním i sourozenci byl vysloven soudní dohled atd. V případě obviněného P. M. lze rovněž odkázat na to, že vyrůstal v rozvrácených rodinných poměrech a že ve způsobu jeho života se projevuje výrazná nestálost provázená např. častými změnami zaměstnání, absencemi apod. Přitom obviněný P. M. se měl žalované trestné činnosti dopustit ve věku, který lze označit za věk blízký věku mladistvých.